

časopis „Nedeljska pisma“, ki so se mu časih jako posrečila, poleg tega je bil urednik „Škratu“ in pozneje „Brusu“. Izmed drugih del omenjamo, da je priredil novo izdajo Razlagove „Pesmarice“ in uredil po naročilu upravnega odbora „Národne Tiskarne“ prvi zvezek Zarnikovih zbranih spisov. Tudi našemu listu je bil zlasti prejšnja leta zvest sotrudnik in priobčil dôkaj lepih spisov („Osapska dolina“) in zanimljivih drobnosti („Napoleonove litanije“). Pokojnika sta dičili izredna odločnost in vztrajnost, torej svojstvu, katerih je sôsebno živo treba časnikarju slovenskemu! R. I. P.

Levstikovi zbrani spisi. Lani že smo imeli nekolikokrat priliko govoriti o novi izdaji Levstikovih poezij, katero je po naročilu ljubljanskega knjigarja g. Bamberga pripravljaj g. prof. *Fr. Levce*; v poslednjem zvezku pa smo zabeležili, da sta že izšla prva dva zvezka, obsezajoča Levstikove poezije, in izrekli prepričanje, da slovenski národ sôsebno veselo vzprejme prelepo izdajo, s kakeršno se dosihdob izvestno ni mogla ponašati književnost naša. Nekako navajeni smo sicer že nekaj let, da se nam sléharno leto za praznike podá novo književno darilo, toda na Levstikove poezije smo bili sôsebno radovedni, prvič, ker si iz raztresenih spisov Levstikovih ni bilo lahko môči ustvariti celotne slike pesnikove, drugič, ker se je našlo v njega ostalini obilo nenatisnjenega gradiva, in tretjič, ker smo bili uverjeni, da dobimo iz roke g. prof. Levca vsestranski dovršeno delo.

O Levstikovem delovanji se je že tolikanj pisalo baš v našem listu, da ni treba iz nova govoriti o njem. Kdor se vender želí poučiti, njega opozarjamo na prelepo razpravo, katero je leta 1889. priobčil v našem listu prof. Stritar, in na zanimljivi spis prof. Levca v prvi številki lanskega letnika. Danes izpregovorimo samó nekoliko splošnih besed o Levčevi izdaji, pozneje pa priobčimo o nji nekoliko podrobnejše poročilo.

Skupna izdaja Levstikovih poezij bi bila že sama po sebi jako zaslužno delo, akotudi bi ji ne bile dodane razjasnjujoče opomnje, kakeršne je priobčil prof. Levce. Tolmači pesniških del so čestokrat preučeni in zategadelj presuhoparni, takó da jih preprosti čitatelj niti ne bere, nego da imajo vrednost samó za književnega zgodovinarja. Ne takó tolmač prof. Levčev. Koliko gradiva je nakopičenega v njem, zanimjivega vsakomur, koliko stvari, ki so bile doslej neznane tudi izobraženemu čitatelju! Kjerkoli se bodo čitale in razlagale Levstikove poezije, ozirati se bode na Levčev tolmač, ki je že sam po sebi nekakšna analiza Levstikovega duševnega in družabnega življenja. Zategadelj ne moremo prehvaliti izdajatelja, da je priobčil te znamenite svoje opomnje, v katerih tič precejšen oddelek književne zgodovine slovenske. Druga prednost je ta, da je pri vsaki pesmi ali pridejan vir, kje je izšla, ali letnica, kdaj je dotično pesem Levstik sam priredil za natisek, po nekod tudi letnica, kdaj je bila ta ali óna pesem zložena; vseh letnic sevéda ni bilo môči dognati. Izvestno nam pritrđi vsakdo, da je stalo urednika mnogo truda in časa, predno je zbral te prezanimljive podatke, kakeršnih ne dobiš v nobeni drugi pesniški zbirki slovenski.

Uredovanje Levstikovih poezij pa je bilo tudi v marsikaterem drugem oziru zamudno in težko delo. Prvič je treba pomisliti, da so bile spisane v dolgi dôbi štiridesetih let, drugič, da jih je Levstik neprestano pilil in prenarejal, časih celo prevestno, ker je često zaradi jednega nedostatnega stika ali verza izpremenil vso pesem, takó da je našel prof. Levce v rokopisih časih po 15 varijant, in tretjič, da je bila Levstikova pisava jako različna. Izdajatelj se je torej moral odločiti za jedno, in sicer kolikor môči dosledno pisavo; da se je ravnal po Levstikovi pisavi v poslednjih letih, to je popolnoma prav. Jedinosti sevéda ni bilo môči dognati popolnoma, saj se niti ne dá doseči v prozi, ako nečemo, da ne zabrišemo óne, rekli bi, lahke rôse, katera se bliska na duševnih cveticah sléharnega pisatelja; kakó li hočeš doseči dosled-

nost v poeziji! S strogo formalnega stališča nam res ne ugajajo raznotere oblike, ali to dobroto imajo venderle, da se v njih jasno zrcali pesnikovo hrepenenje po čimdalje višji popolnosti, po formalno in stvarno dovršenih proizvodih. Vse izpremembe Levstikove pač niso bile kaj srečne; marsikaj nam prija bolje v prvi obliki nego v poslednji. Poglejmo samó »Ubežnega kralja«, jedno najlepših balad slovenskih! To pesem je Levstik naravnost izpridil, pesniško lepoto je žrtvoval jezikovni čistoti, in odkritosrčno rečemo, da bodemo vselej rajši čitali »Ubežnega kralja« takšnega, kakor je izšel v »Glasniku«, nego takovega, kakor ga je napósled izpremenil pesnik sam! —

Prof. Levec je razvrstil pesmi takó-le: V prvem zvezku čitamo poleg uvoda 121 pesmij, izmed katerih 53 še ni bilo natisnjenih, nató 11 ód in elegij, med njimi 4 nenatisnjene; 38 sonetov (28 nenatisnjenih) in končno 29 romanc, balad in legend (9 nenatisnjenih). Skupno podaja torej prvi zvezek dvesto različnih poezij, izmed katerih je malone polovica vzeta iz pesnikovih rokopisov. — Drugi zvezek prinaša 19 otročjih iger v pésecah, 23 različnih poezij (6 nenatisnjenih), 44 zabavljic in pušic (24 nenatisnjenih), znano satiro »Jéža na Parnás« z dodatno, doslej nenatisnjeno pesmijo »List iz Olomuca«, potem obsežno, tudi nenatisnjeno satiro »Ljudski Glas« in končno prevod kraljedvorskega rokopisa, ki je izšel že leta 1856. v posebni knjižici. Skupaj torej razven napósled navedenih večjih pesniških del 86 poezij, izmed teh 31 nenatisnjenih. Oba zvezka podajata preko tristo poezij, iz česar se vidi, da je bil Levstik sploh najplodovitejši pesnik slovenski. Od teh tristo poezij dobra tretjina še ni bila nikjer natisnjena.

Že površen pogled ti kaže, kakó mnogostransko je bilo delovanje pesnika Levstika. Sedaj ti zapoje nežno liriško pesem, sedaj epiško, précej nató ti izpusti perečo pušico, kakeršnih nahajaš samó še v Prešérnu. Krasne stvari sploh beremo v Levstiku, in sicer toliko, da se ni lahko odločiti, katera pesem je lepša od druge. Beri óne presrčne »Otročje igre v pésecah« in beri nato veličastno pesem »Sovražnikom«; beri odo »Bog« in potem pesmi, katere je zložil Levstik ljubljenci svojega srca — iz kratka: odprí kujigo, kjerkoli hočeš, povsod se bodeš čudil silnemu nasprotju, katero se pojavlja v njega čustvovanji; težko ti je verjeti, da je to vse spisalo jedno peró! Zató je upravičena sodba, da Levstik ni samo najplodovitejši pesnik, nego tudi pesnik najobsežnejšega duševnega obzorja, jeduako dičen lirik, epik in satirik! —

Gledé na vse to, kar smo povedali, lahko rečemo, da sta pričujoča zvezka Levstikovih poezij sploh jedna najlepših zbirk, kar jih imamo. Pregledujé skupno pesniško stvarjanje pokojnega pesnika, vidimo šele, kolika škoda je bila, da je Levstiku zastala, nikoli pa usehnila pesniška žila, dasi je njega drugo delovanje neizrecno spešilo razvoj naše književnosti. Levstiku pesniku gré prav tako častno mesto kakor Levstiku kritiku in jezikoslovcu, in zato smo prav živo hvaležni prof. Levcu, da nam je podal to kritiški urejeno zbirko. — Pohvaliti je treba tudi prekrasno zunanjo obliko, ki bi bila na čast sléharni katerikoli tiskarni. Takih knjig se pri nas ne tiska mnogo! Ceno posamičnim zvezkom smo navedli že zadnjič, zatorej danes samo še želimo, da bi občinstvo slovensko dejanski priznalo trud izdajateljev in požrtvovalnost založnikovo. Pri nas, hvala Bogú, še ni izumrlo veselje do prave poezije, in takšno pravo poezijo nahajamo baš v spisih Levstikovih, katere torej iz nova priporočamo kár najtopleje.

Pegam in Lambergar. Povest. Spisal *dr. Fr. D.* V Ljubljani, 1891. Založila »Matica Slovenska«. Tiskala Blasnikova tiskarna. 187 stránj. — Takó je popolni naslov zgodovinski povesti, ki je izšla v VI. zvezku »Zabavne knjižnice«, katero izdaja naša »Matica.« Gospod pisatelj je zajel suov svojega dela iz zgodovine celjskih grofov, ki sploh podaja obilo hvaležnega gradiva slovenskim pripovedovalcem, in sicer jo je zajel